

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.04.2021

Pani
Jolanta Jurczyńska
Dyrektor
Sądu Okręgowego w Katowicach
ul. Francuska 38
40-028 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. – wykonanie planu finansowego Sądu Okręgowego w Katowicach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Okręgowy w Katowicach, ul. Francuska 38, 40-028 Katowice ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Jurczyńska, Dyrektor Sądu ² od dnia 1 stycznia 2018 r. (akta kontroli str.3)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Jerzy Piasecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/17/2021 z 18 stycznia 2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2020 r. Sądu, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	<p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – działania związane z windykacją należności, – realizacja wydatków budżetu państwa, – sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2020 r. w zakresie operacji finansowych, – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań. <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez jednostkę kontrolowaną działań windykacyjnych.</p> <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analiza porównawcza wykonania planu dochodów budżetowych, – analiza stanu należności pozostałych do zapłaty, – szczegółowa kontrola windykacji zaległości, – analiza realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, – szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia, – analiza stanu zobowiązań, – analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, – analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań, – analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

¹ Dalej: Sąd lub SO.

² Dalej: Dyrektor SO.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: ustawa o NIK.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. – planu finansowego Sądu Okręgowego w Katowicach.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli stwierdzono, że dochody zaplanowane na rok 2020 zostały w Sądzie zrealizowane w 106%. W Sądzie podejmowano przewidziane prawem działania w celu dochodzenia należności.

W wyniku kontroli 4,2% wydatków stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ i aktach wykonawczych. Nie wystąpiły przypadki niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków. Zamówienia publiczne zostały przygotowane i przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁶ oraz zgodnie z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w tym zakresie.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁷, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁸, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁹. Reguły kontroli zarządczej ustalone w Sądzie zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

1.1. W 2020 r. Sąd zrealizował dochody budżetowe w kwocie 41 440 tys. zł, co stanowiło 106% kwoty planowanej (38 951 tys. zł) oraz 102% kwoty dochodów wykonanych w 2019 r. (40 608 tys. zł). Dochody w całości zrealizowano w dziale 755 (Wymiar sprawiedliwości), w rozdziale 75502 (Sądownictwo powszechne)¹¹. Wyższa w porównaniu do planu realizacja dochodów wynikała: w § 0970¹² ze wzrostu przypisanych i uiszczonych dochodów z tytułu kosztów procesu w zakresie

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 305; dalej: ustawa o finansach publicznych lub ufp.

⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1843; dalej: Pzp. Ustawa została uchylona z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁷ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 8 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2020 r. poz.1564).

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dochody wykonano w paragrafach: 1 899 tys. zł w § 0570 (Grzywny), 37 159 tys. zł w § 0630 (Opłaty sądowe i koszty sądowe oraz inne opłaty), 33 tys. zł w § 0750 (Dochody z najmu i dzierżawy), 26 tys. zł w § 0950 (Wpłaty z tytułu kar i odszkodowań), 23 tys. zł w § 0970 (Wpływy z różnych dochodów), 73 tys. zł w § 0940 (Wpływy z lat ubiegłych), 3 tys. zł w § 0920 (Wpływy z pozostałych odsetek), 3 tys. zł w § 0870 (Wpływy ze sprzedaży składników majątku), 2 221 tys. zł w § 2980 (Sumy do wyjaśnienia).

¹² Wpływy z różnych dochodów.

należności cywilnoprawnych, w § 2980¹³ ze wzrostu liczby spraw w Wydziałach Cywilnych. Natomiast niższe wykonanie dochodów budżetowych odnotowano w § 0950¹⁴ i § 0750¹⁵, co wynikało z: braku regularnych wpłat od kontrahentów, przerwy w świadczeniu najmu bufetu dla pracowników, zaprzestaniu wynajmu pokoi gościnnych w Sądzie w związku z wprowadzeniem obostrzeń, w celu zapobiegania rozprzestrzenienia się wirusa SARS-CoV-2.

(akta kontroli str. 4-5 i 368-369)

Plan dochodów na 2020 r. opracowano na podstawie przewidywanego wykonania roku 2019. Sąd nie miał wpływu na zdarzenia, które skutkowały w 2020 r. wyższą od planowanej kwotą uzyskanych dochodów.

(akta kontroli str.4-14)

W SO nie wystąpiły dochody budżetowe o których mowa w art. 15zzzj, 15 zzzk, 15zzzl, 15 zzzn i art. 15 zzzo ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁶.

(akta kontroli str.25)

1.2. Według stanu na 31 grudnia 2020 r. kwota należności SO pozostałych do zapłaty wynosiła 20 450 tys. zł (w tym zaległości netto¹⁷ 16 105 tys. zł) i w całości dotyczyła działu 755, rozdziału 75502, z czego: 8 928 tys. zł w § 0570¹⁸, 10 576 tys. zł w § 0630¹⁹, 28 tys. zł w § 0750²⁰, 200 tys. zł, w § 0950²¹, 567 tys. zł i w § 0970²², 151 tys. zł. W porównaniu do stanu na 31 grudnia 2019 r.²³ kwota należności pozostałych do zapłaty wzrosła o 194 tys. zł (1%), a kwota zaległości netto zmalała o 138 tys. zł (0,9%).

Spadek należności i zaległości netto wystąpił w § 0630²⁴ (z kwoty należności na koniec 2019 r. w wysokości 10 862 tys. zł do 10 576 tys. zł na koniec 2020 r., tj. o 286 tys. zł, czyli o 3% oraz z kwoty zaległości netto na koniec 2019 r. w wysokości 9 627 tys. zł do 9 157 tys. zł, tj. o 470 tys. zł, czyli o 5%) i związany był ze spadkiem liczby dłużników oraz zgłoszeń wierzytelności w przypadku upadłości dłużników, w tym osób fizycznych.

Największy kwotowo wzrost należności i zaległości wystąpił w § 0570²⁵, gdzie należności wzrosły o 449 tys. zł (5%), a zaległości o 306 tys. zł (5%) w związku m.in. z brakiem wpłat po stronie dłużników wynikającym z sytuacji epidemicznej, wnioskami dłużników o rozłożenie na raty grzywien, mandatów oraz innych kar

---

¹³ Wpływy do wyjaśnienia.

¹⁴ Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów.

¹⁵ Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze.

¹⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 1842, ze zm.

¹⁷ Należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty już minął i mogą być egzekwowane.

¹⁸ Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych.

¹⁹ Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego

²⁰ Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze.

²¹ Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów.

²² Wpływy z różnych dochodów.

²³ Według stanu na 31 grudnia 2019 r. kwota należności pozostałych do zapłaty w SO wynosiła 20 256 tys. zł, w tym zaległości netto 16 243 tys. zł.

²⁴ Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego.

²⁵ Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych.

pieniężnych oraz brakiem stosowania skutecznych zabezpieczeń majątkowych przez prokuratury.

(akta kontroli str. 4, 26 i 370-371)

Jak podała Dyrektor SO, w celu poprawy skuteczności windykacji zaległości oraz monitorowania efektów tej działalności w przypadku należności podejmowano m.in. następujące działania: kierowano wezwania do zapłaty oraz ponaglenia do zapłaty należności, występowano na drogę postępowania sądowego, kierowano sprawy do egzekucji komorniczej, sprawdzano sytuację materialną i finansową dłużnika, poprzez samodzielne kierowanie wniosków do Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych o sprawdzenie czy dłużnicy figurują jako właściciele/użytkownicy wierzycieli nieruchomości oraz kierowanie zapytań do Urzędów Skarbowych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Komorników Sądowych, Zakładów Karnych. Monitorowanie efektów ww. działalności prowadzone było na bieżąco przy współdziałaniu kancelarii radców prawnych prowadzących obsługę prawną Sądu, co powodowało niedopuszczenie do przedawnienia roszczeń. Ponadto kierowano wnioski ponagląjące do komorników sądowych. Natomiast w przypadku należności sądowych w sprawach karnych przyjęto zasadę, iż kwoty z zabezpieczenia majątkowego postanowieniem Sądu przekazywane są na rzecz zaległych grzywn i kosztów sądowych. Ponadto dokonywano zamiany grzywny na karę zastępczą lub prace społeczno-użyteczną celem uniknięcia wydatków związanych z bezskutecznym postępowaniem egzekucyjnym.

(akta kontroli str. 41- 74)

Na koniec 2020 r. kwota należności, które uległy przedawnieniu z tytułu kosztów i grzywn w sprawach cywilnych, rodzinnych i gospodarczych wyniosła 419 tys. zł. We wszystkich przypadkach przyczyną przedawnienia był upływ trzech lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia sądowego. Należności te zostały spisane w ciężar konta 761 – Pozostałe koszty operacyjne.

(akta kontroli str. 75-93)

W Sądzie w 2020 r. obowiązywały wewnętrzne instrukcje ściągania należności sądowych w sprawach cywilnych²⁶ i karnych²⁷. W grudniu 2020 r. Zarządzeniem Prezesa Sądu wprowadzono „Instrukcję w sprawie ewidencji i windykacji należności sądowych w SO”²⁸.

(akta kontroli str. 94-138)

Badanie trzech zaległości²⁹ w łącznej wysokości 303 tys. zł wykazało, że przestrzegano ww. instrukcji. Należności były na bieżąco ujmowane w księdze należności oraz prawidłowo i terminowo je dochodzono.

(akta kontroli str.139-147)

SO prowadził systematyczną kontrolę terminowości zapłaty należności Skarbu Państwa, a podstawą działań w tym zakresie były ww. instrukcje oraz narzędzie elektroniczne w systemie KNS – „Terminarz”. Komórki księgowości współdziałały

²⁶ Z dnia 28 kwietnia 2017 r.; dalej: instrukcja w sprawach cywilnych.

²⁷ Z dnia 1 lutego 2010 r.; dalej: instrukcja w sprawach sądowych.

²⁸ Dalej: instrukcja ewidencji i windykacji należności.

²⁹ IINc 478/17, IIC 761/12 i XIIIIC 1/15. Próbie dobrano celowo spośród zaległości na koniec 2020 r. w łącznej wysokości 16 105 tys. zł, z zastosowaniem następujących kryteriów: najwyższa kwota zaległości, odległa data powstania zaległości.

w tym zakresie z komórkami prowadzącymi windykację należności³⁰, m.in. celem podjęcia działań zmierzających do podniesienia skuteczności windykacji.

(akta kontroli str. 148-154)

Pracownicy Wydziału XXII Wykonywania orzeczeń karnych oraz Sekcji Wykonawczej ds. Windykacji Należności Sądowych prowadzili bieżącą analizę ewidencji księgowej, w tym kart dłużników. Na potrzeby okresowej analizy należności dłużników sporządzano na koniec każdego miesiąca, kwartału i roku zestawienie obrotów i sald, a pracownicy ww. Wydziału i Sekcji sporządzali w formie elektronicznej wykaz zaległości ujętych w ewidencji pomocniczej należności, który przekazywali do Oddziału Finansowego.

(akta kontroli str. 159-160,165-167)

W obowiązującej „Polityce rachunkowości SO” uregulowano odpowiedzialność Oddziału Finansowego za prowadzenie ewidencji syntetycznej i analitycznej w zakresie należności sądowych i cywilnoprawnych oraz ustalono zasady obiegu dokumentów w zakresie ww. należności.

(akta kontroli str. 173-176)

Na koniec 2020 r. stan zaległości netto wyniósł 16 105 tys. zł. Badanie rzetelności i adekwatności działań SO podejmowanych w celu odzyskania należności, którym objęto próbę pięciu spraw na kwotę 413 tys. zł³¹ (2,6% kwoty zaległości) nie wykazało nieprawidłowości.

Odpowiedzialne komórki organizacyjne SO podejmowały bez zbędnej zwłoki działania windykacyjne, prawidłowo stosując przepisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych³², Kodeksu Karnego, Kodeks Karnego Wykonawczego, Kodeksu Postępowania Karnego oraz Procedur dochodzenia należności.

(akta kontroli str. 4, 184-205)

W 2020 r. Dyrektor Sądu zawarł z jedną stroną ugodę w sprawie spornych należności cywilnoprawnych. Ww. ugoda dotyczyła kary umownej związanej z nieusunięciem w terminie zgłoszonych wad polegających na sporządzeniu dokumentacji związanej z projektem wykonawczym budynku Sądu Rejonowego Katowice-Wschód przez osoby nieuprawnione. Badanie dokumentacji zawartej ugody wykazało, że:

- przed zawarciem ugody dokonano analizy, o której mowa w art. 54a ustawy o finansach publicznych,
- podejmowano decyzje po uprzednim ustaleniu stanu faktycznego i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy.

W wyniku zawartej ugody obniżono wysokość kary umownej z kwoty 10 948,56 zł do kwoty 2 737,14 zł. Ww. wierzytelność potrącono z kolejnej faktury wystawionej przez firmę wykonującą prace projektowe.

(akta kontroli str. 206-224)

Łączna kwota należności z tytułu dochodów budżetowych umorzonych w 2020 r. na podstawie decyzji Prezesa SO wyniosła 17,4 tys. zł. Ponadto w 2020 r. orzeczeniami sądowymi umorzono należności sądowe w kwocie 1 102,4 tys. zł.

³⁰ Wydział XXII Wykonywania Orzeczeń Karnych oraz Sekcja Wykonawcza ds. Windykacji Należności Sądowych.

³¹ Próbę dobrano celowo po dokonaniu przeglądu analitycznego danych zawierających należności w księdze cywilnej, rodzinnej, gospodarczej, karnej i spraw cywilnoprawnych.

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.; dalej: ustawa o kosztach sądowych.

(akta kontroli str. 225-232)

Analiza czterech umorzonych należności cywilnoprawnych³³ na łączną kwotę 17,4 tys. zł wykazała, że każdorazowo:

- postępowano zgodnie z przepisami art. 55-58 ustawy o finansach publicznych,
- podjęcie przez Prezesa SO zarządzenia o umorzeniu należności następowało po uprzednim ustaleniu stanu faktycznego i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy,
- zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 225-230 i 233-267)

Jak wyjaśniła Dyrektor SO, pracownik Oddziału Administracyjnego przy współpracy z pracownikiem Oddziału Finansowego oraz Kancelarią Radców Prawnych Sądu, każdorazowo opracowuje dokumentację w postaci jednostronnego oświadczenia wierzyciela o umorzeniu długu bądź umowy o zwolnienie z długu, a umarzenie należności cywilnoprawnych w Sądzie ma charakter wyjątkowy.

(akta kontroli str. 170-171)

Analiza pięciu należności sądowych³⁴ rozłożonych na raty na łączną kwotę 131,1 tys. zł wykazała, że każdorazowo:

- postępowano zgodnie z instrukcją w sprawach sądowych,
- podjęcie decyzji następowało po uprzednim ustaleniu stanu faktycznego i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności, wynikało m.in. z trudnej sytuacji materialnej dłużnika, rozłożone na raty należności zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 268-311)

W 2020 r. nie spisano przedawnionych należności cywilnoprawnych.

Natomiast w przypadku należności sądowych (270 przypadków na łączną kwotę 419 tys. zł) dokonano ich spisania w ciężar konta 761 - Pozostałe koszty operacyjne. Badaniem objęto pięć spisanych należności sądowych³⁵ w łącznej kwocie 88,9 tys. zł. Stwierdzono, że każdorazowo:

- postępowano zgodnie z przepisami określonymi w ustawie o kosztach sądowych oraz regulacjami określonymi w instrukcji w sprawach sądowych,
- podjęcie zarządzenia przez sędziego o rozłożeniu należności na raty lub umorzeniu należności następowało po uprzednim ustaleniu stanu faktycznego i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy,
- należności zostały umorzenie na podstawie przesłanek określonych w ustawie o kosztach sądowych i zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 80-92)

Na podstawie badanej próby pięciu najstarszych należności³⁶ na łączną kwotę 131,1 tys. zł nie stwierdzono konieczności spisania ww. należności jako

³³ Wszystkich umorzonych w 2020 r., z tytułu: zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego – umorzono 810,13 zł, zwrotu kosztów procesu – umorzono 3 993,40 zł, kary umownej z tytułu rozwiązania umowy dzierżawy - umorzono 8 009,94 zł, kary umownej z tytułu wypowiedzenia umowy przez wykonawcę - umorzono 4 630,28 zł.

³⁴ Próbę dobrano celowo z zastosowaniem kryteriów: najwyższa kwota zaległości, odległa data powstania zaległości. W próbie znalazły się następujące, zaległości wynikające z orzeczeń; nr 19Ga290/15 z 1 czerwca 2015 r. na kwotę 37 500 zł, nr 1C808/16 z 14 lutego 2017 r. na kwotę 30 000 zł, nr IC420/16 z 14 czerwca 2017 r. na kwotę 24 006 zł, nr 5ACa100/16 z 23 listopada 2017 r. na kwotę 31 822 zł, nr IC773/16 z 7 grudnia 2017 r. na kwotę 7 800 zł.

³⁵ Próbę dobrano celowo z zastosowaniem kryterium najwyższych kwotowo należności.

³⁶ Orzeczenie nr 19Ga290/15 z 1 czerwca 2015 r., orzeczenie nr 1C808/16 z 14 lutego 2017 r., orzeczenie nr 1ACa123/19 z 14 czerwca 2017 r., orzeczenie nr 5ACa100/16 z 23 listopada 2017 r., orzeczenie nr IC773/16 z 7 grudnia 2017 r.

nieściągalne, gdyż w stosunku do każdej z tych należności prowadzone były działania windykacyjne.

(akta kontroli str. 268-311)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodów oraz dochodzenia należności.

OBSZAR

2. Wydatki

Opis stanu
faktycznego

2.1. W 2020 r. Sąd zrealizował wydatki w wysokości 123 854 tys. zł, co stanowiło 99% planu po zmianach i 106% kwot zaplanowanych pierwotnie. Najniższe wykonanie wydatków (tj. poniżej 50% planu) miało miejsce w rozdziale 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego) w § 6050³⁷ (7%), § 4340³⁸ (17%), § 4700³⁹ (24%), § 4220⁴⁰ (44%) oraz § 4240⁴¹ (49%).

(akta kontroli str. 312-325)

Jak podała Dyrektor SO przyczyny niższego wykonania wydatków w ww. paragrafach w stosunku do planu pierwotnego wynikały m.in. z aktualizacji dokumentacji projektowej związanej z budową „Budynku dla potrzeb Sądu Rejonowego Katowice-Wschód” w związku uchwalonym Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, odstąpieniem od remontu pomieszczeń w zabytkowym budynku Sądu przy ul. Andrzeja w związku ze stanem epidemii, rezygnacji z części zaplanowanych szkoleń, ze zmniejszenia zapotrzebowania na artykuły spożywcze przeznaczone na catering w trakcie m.in. szkoleń oraz ze zmniejszenia liczby testów psychologicznych⁴².

(akta kontroli str. 326-354)

Na strukturę wydatków SO⁴³ według grup ekonomicznych w 2020 r. składały się wydatki bieżące⁴⁴ stanowiące 84,2% wydatków ogółem, świadczenia na rzecz osób fizycznych⁴⁵ - 15,4%, wydatki majątkowe⁴⁶ - 0,4%. Wydatki te zostały wykorzystane zgodnie z planem finansowym. Struktura wydatków według grup ekonomicznych w 2020 r. w porównaniu z 2019 r. nie uległa zmianie.

(dowód: akta kontroli str. 372)

Sąd nie realizował w 2020 r. wydatków z budżetu środków europejskich, z rezerwy ogólnej i z rezerw celowych.

(akta kontroli str. 373)

2.2. Przeciętne zatrudnienie w Sądzie w przeliczeniu na pełne etaty (według Rb-70) w 2020 r. wyniosło 666,31 osób i było niższe od zatrudnienia w 2019 r. o 20,39 osób (3%), co wynikało głównie z przejścia sędziów w stan spoczynku, z rezygnacji

³⁷ § 6050 Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych.

³⁸ § 4340 Zakup usług remontowo-konserwacyjnych obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych.

³⁹ § 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej.

⁴⁰ § 4220 Zakup środków żywności.

⁴¹ § 4240 Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek.

⁴² Testy psychologiczne kupowane na zapotrzebowanie Kierowników Opiniodawczych Zespołów Sądownych Specjalistów działających w Sądzie Okręgowym w Katowicach, którzy wykorzystują te testy jako jeden z instrumentów procesu diagnozowania psychologicznego w trakcie prowadzonych badań.

⁴³ W kwocie 123 854 tys. zł.

⁴⁴ W wysokości 104 331,2 tys. zł.

⁴⁵ W wysokości 19 082,7 tys. zł.

⁴⁶ W wysokości 440 tys. zł.

z zatrudnienia w grupie opiniodawczych zespołów sądowych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2020 r. wynosiło 8 869 zł i było wyższe o 1 004 zł (12,8%) w porównaniu do 2019 r.

(akta kontroli str.374-375)

Kwota wydatków poniesionych przez Sąd w 2020 r. na wynagrodzenia osobowe wyniosła 70 914 tys. zł⁴⁷ i była wyższa o 6 101 tys. zł (9,4%) w porównaniu do 2019 r. Stanowiła 99,9% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach. Wzrost wynagrodzeń wynikał głównie ze wzrostu obligatoryjnej waloryzacji wynagrodzeń sędziów oraz ze wzrostu wynagrodzeń w pozostałych grupach zatrudnienia⁴⁸.

(akta kontroli str. 312-314 i 376-378)

W 2020 r. Sąd nie zawierał umów zlecenia (trwających 6 miesięcy lub dłużej albo powtarzanych nieprzerwanie przez ten okres) z osobami wykonującymi zadania podstawowe (zatrudnionymi w komórkach merytorycznych Sądu) oraz z osobami wykonującymi zadania pomocnicze (zatrudnionymi np. w księgowości, administracji).

(akta kontroli str. 388)

2.3. Prezes Sądu Zarządzeniem nr 4/20 z dnia 16 marca 2020 r. umożliwiła wykonywanie pracy poza miejscem jej stałego wykonywania (praca zdalna). Ww. Zarządzenie skierowane zostało do asystentów sędziego, urzędników SO, urzędników na stanowiskach samodzielnych i kierowniczych oraz do zastępców Kuratora Okręgowego.

(akta kontroli str.407-408)

Jak wyjaśniła Dyrektor SO, prowadzenie pracy w trybie zdalnym nie wpłynęło na uzyskanie z tego tytułu oszczędności. Natomiast Sąd poniósł koszty w wysokości 76,8 tys. zł na zakup sprzętu teleinformatycznego.

(akta kontroli str. 410)

W okresie objętym kontrolą w związku z sytuacją epidemiczną COVID-19 w kolejnych miesiącach okresu od marca do grudnia 2020 r. z pracy zdalnej w Sądzie skorzystał następujący procent osób zatrudnionych⁴⁹ odpowiednio: 1,36%, 6,65%, 3,30%, 3,44%, 0,26%, 0,04%, 0,07%, 0,15%, 0,71 % i 3%.

(akta kontroli str. 409)

2.4. Wydatki majątkowe SO w 2020 r. zrealizowano w kwocie 440 tys. zł⁵⁰, co stanowiło 100% planu po zmianach (440 tys. zł).

W porównaniu do 2019 r. wydatki majątkowe były niższe o 214 tys. zł⁵¹, tj. o 49%. Środki te wykorzystano na finansowanie trzech zadań, w tym m. in. w zakresie budowy budynku dla potrzeb Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach (opracowano dokumentację projektowo-kosztorysową) (406 tys. zł, tj. 92,3% wydatków majątkowych) oraz dwóch zadań dotyczących zakupu urządzenia ProDevice pozwalającego na trwałe niszczenie danych oraz zakup klimatyzatora do

⁴⁷ Wg Rb -28 Wynagrodzenie za 2020 r. wyniosło 70 914 tys. zł.

⁴⁸ W grupie 01 – urzędnicy + inni pracownicy, 05 – Kuratorzy sądowi, 09 – Sędziowie, 16 – referendarze sądowi, 17 – asystenci sądowi, 18 – specjaliści opiniodawczych zespołów sądowych.

⁴⁹ Udział procentowy liczony jako iloraz osób pracujących w trybie zdalnym do przeciętnej liczby osób zatrudnionych w Sądzie w poszczególnych miesiącach (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych wg metodologii sporządzania sprawozdania Rb-70).

⁵⁰ Łączna kwota wydatków majątkowych SO w §§ 6060 i 6050 wyniosła 440 tys. zł, co stanowiło 100 % planu po zmianach (440 tys. zł).

⁵¹ Wydatki majątkowe w 2019 r. wynosiły 226 tys. zł.

budynku Sądu Okręgowego przy ul. Francuskiej 38 w Katowicach (34 tys. zł, tj. 7,7%).

W pierwotnym planie finansowym ujęto wydatki majątkowe w kwocie 6 000 tys. zł na realizację jednego zadania pt. budowa budynku dla potrzeb Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach. W trakcie roku dokonano zmniejszenia środków na realizację ww. zadania o kwotę 5 594 tys. zł⁵² oraz wprowadzono dwa nowe zadania na kwotę 57 tys. zł⁵³. Zmiany w planie wydatków majątkowych następowały każdorazowo po uprzednim uzyskaniu zgody dysponenta części. Zmiany były celowe.

(dowód: akta kontroli str.312-314 i 411-422)

2.5. Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu Rb-28 z wykonania planu wydatków za 2020 r. wysokość zobowiązań Sądu wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego wyniosła 6 159,3 tys. zł. Dane te były zgodne z ewidencją księgową. Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. Nie wystąpiły również przypadki niewykazywania zobowiązań w ciągu roku i jednoczesnego wykazania na koniec roku wydatków lub zobowiązań z tytułu odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań.

Główne pozycje zobowiązań na koniec 2020 r. zostały wykazane w rozdziale 75502 w następujących paragrafach klasyfikacji budżetowej:

- w § 3030 w kwocie 64,6 tys. zł (różne wydatki na rzecz osób fizycznych – rekompensaty na rzecz ławników, zwrot kosztów diet, przejazdów ławników, biegłych świątków, wypłacone w 2021 r.),
- w § 4040 w kwocie 4 766,9 tys. zł (dodatkowe wynagrodzenie roczne),
- w § 4110 w kwocie 437,2 tys. zł (składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego),
- w § 4120 w kwocie 50,6 tys. zł (składki na Fundusz Pracy z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego),
- w § 4170 w kwocie 160 tys. zł (wynagrodzenia bezosobowe – biegłych sądowych, tłumaczy przysięgłych, lekarzy sądowych wypłacone w 2021 r.),
- w § 4300 w kwocie 203,9 tys. zł (zakup usług pozostałych),
- w § 4610 w kwocie 377,8 tys. zł (koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego).

(akta kontroli str. 315)

W sprawozdaniu Rb-28 za 2020 r. wykazano odsetki dotyczące wpłat na PFRON wynikające z korekty deklaracji w kwocie 0,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 315 i 356-367)

Jak wyjaśniła Dyrektor SO, przyczyną dokonania naliczenia i zapłaty odsetek na rzecz PFRON, była dokonana korekta deklaracji PFRON, w której mylnie wykazano liczbę osób niepełnosprawnych, w wyniku czego powstała niedopłata, od której naliczono odsetki.

(akta kontroli str. 355)

---

⁵² W związku z uchwaleniem Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta Katowic, który dopuszczał na wskazanym terenie wznoszenie budynków o maksymalnie ośmiu kondygnacjach nadziemnych wystąpiła konieczność dokonania zmiany układu funkcjonalno-użytkowego obiektu i dokonanie aktualizacji dokumentacji projektowej. Zmniejszenia dokonano na podstawie decyzji Ministra Sprawiedliwości oraz dysponenta wyższego stopnia.

⁵³ W wyniku uzyskanych oszczędności dokonano zakupu: pięciu klimatyzatorów i zakupu urządzenia ProDevice pozwalającego na trwale niszczenie danych.

2.6. Szczegółowym badaniem objęto wydatki w kwocie 5 177 tys. zł, tj. 4,2% wydatków poniesionych ze środków budżetu państwa w 2020 r.. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie zapisów konta 130 – Rachunek bieżący. Próba obejmowała:

- wylosowane metodą monetarną (MUS⁵⁴) 44 zapisy księgowe za 10 miesięcy 2020 r., dotyczące wydatków na kwotę ogółem 4 675,2 tys. zł - wszystkie w grupie wydatków bieżących pozapłacowych,
- dobrane celowo 12⁵⁵ wydatków na kwotę 501,8 tys. zł, w tym siedem wydatków bieżących pozapłacowych na kwotę 497,2 tys. zł oraz pięć dotyczących umów zleceń na kwotę 4,6 tys. zł.

Ustalono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str.423-424)

2.7. Plan finansowy Sądu na 2020 r. został przyjęty 14 kwietnia 2020 r., a 7 maja 2020 r. Dyrektor SO zatwierdziła plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2020 r., który tego samego dnia zamieszczono na stronie internetowej SO⁵⁶.

Dnia 8 lutego 2021 r. SO przekazał do Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie z udzielonych zamówień⁵⁷.

(akta kontroli str. 426- 438)

Szczegółowe badanie, którym objęto dwa postępowania o udzielenie zamówień publicznych: jedno w trybie przetargu nieograniczonego⁵⁸ oraz jedno z wyłączeniem stosowania przepisów art. 4 pkt 8⁵⁹ Pzp nie wykazało nieprawidłowości. Nie stwierdzono naruszeń przepisów Pzp oraz zarządzenia Dyrektora Sądu z 7 stycznia 2019 r. nr 1/2010 w sprawie udzielania zamówień publicznych w Sądzie Okręgowym w Katowicach, których wartość nie przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 30 tys. euro. W umowach zawartych przez Sąd w wyniku ww. postępowań prawidłowo określono przedmiot zamówienia, termin realizacji zadania oraz wysokość wynagrodzenia wykonawcy. Realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów. Kwota wydatków poniesionych przez SO w wyniku realizacji umów zawartych na podstawie badanych postępowań wyniosła 192,5 tys. zł (0,2% wydatków 2020 r.). Wydatki poniesione z tytułu realizacji ww. zamówień były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli str.439-447)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

⁵⁴ Próbę wydatków wylosowano metodą monetarną ze zbioru wydatków bieżących pozapłacowych i wydatków majątkowych o kwotach powyżej 500 zł.

⁵⁵ Cztery wydatki pozapłacowe związane z zapłatą odszkodowań, pięć wydatków dotyczących umów zleceń, jeden wydatek antycovidowy oraz jeden wydatek związany z wymianą zabytkowej stolarki okiennej w budynku Sądu Okręgowego i jeden związany z zakupem i dostawą mebli biurowych dla Sądu w kwocie 33,6 tys. zł.

⁵⁶ <https://katowice.so.gov.pl/download/plan-zamowien-sadu-okregowego-w-katowicach-na-rok-2020.pdf>: gloszenia/zamowienia publiczne.

⁵⁷ W 2020 r. Sąd udzielił łącznie cztery zamówienia o wartości przekraczającej wyrażoną w złotych równowartość kwoty, o której mowa w art. 4 pkt. 8 Pzp.

⁵⁸ Postępowanie ZP/3/2020/OIR/PN na zadanie pn. „Wymiana zabytkowej stolarki okiennej w Sali rozpraw nr 316 w budynku Sądu Okręgowego przy ul. Andrzeja 16/18”, wydatek SO w 2020 r. w kwocie 129,1 tys. zł (netto) - 158,9 tys. zł (brutto).

⁵⁹ Postępowanie na podstawie wniosku ZP 291/2020/OG na zadanie pn. „Zakup i dostawa mebli biurowych dla Sądu Okręgowego w Katowicach”, wydatek SO w 2020 r. w kwocie 27,3 tys. zł (netto) - 33,6 tys. zł (brutto).

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Wydatki zostały rzetelnie skalkulowane i poniesione zgodnie z planem finansowym na cele służące realizacji zadań Sądu.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Sąd rocznych sprawozdań za 2020 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2020 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Dane wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Sądu.

(akta kontroli str. 4, 315, 448-500,512-513)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Zostały one sporządzone terminowo, a dane w nich zawarte były zgodne z prowadzoną ewidencją księgową.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, NIK nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁶⁰ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

⁶⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, 26 marca 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler:
Jerzy Piasecki
główny specjalista kontroli państwowej

.....